

ROSENBORG - AMALIENBORG

DE DANSKE KONGERS KRONOLOGISKE SAMLING
ÅRSBERETNING 2009

Forord	3
Rosenborg	4
Amalienborg	6
Bevaring	8
Besøgstal og omvisninger	10
Museumsbutikkerne	11
Økonomi og arbejdsplaner	12
Gaver og tilskud	15
Regnskab	16
Publikationer	17
Forskningsprojekter	17
Foredrag og anden formidling	18
Kurser, kongresser, møder	19
Udlån	19
Erhvervelser	20
Vedtægter og revision	21
Tillidsposter og medlemskaber	22
Personale	23

Kongelige Tiaraer var en publikumsmagnet på Amalienborgmuseet i 2009.

FORORD

Året 2009 var i mange henseender et begivenhedsrigt år for De Danske Kongers Kronologiske Samling. Inden for alle museets hovedformål - forskning, formidling og opbevaring - kan der opvises bemærkelsesværdige resultater. 2009 var således året, hvor museumsinspektør Jørgen Heins storværk *The Treasure Collection at Rosenborg Castle I-III* så dagens lys. Hertil skal lægges en række større og mindre publikationer knyttet til særudstillingerne på Rosenborg og Amalienborg, samt stærkt udvidede nyudgivelser af Rosenborgs farvevejledning på dansk/ engelsk og fransk/ italiensk.

Rosenborgs udstillingsprogram bød i begyndelsen af året på særudstillingen *Hvor er jeg? - fra solur til GPS* udarbejdet i anledning af FN's astronomiske år. Udstillingen blev til i et samarbejde med Københavns Universitets Naturvidenskabelige Fakultet og Statens Museum for Kunst, og blev åbnet af Hans Kongelige Højhed Kronprinsen den 16. januar. Hans Kongelige Højhed Prinsgemalens 75-års fødselsdag markeredes på Rosenborg ved en koncert med det franske barokensemble *l'Yriade* samt åbningen af en særudstilling med titlen *Rosenborg Vokser*, der viste et udvalg af samlingernes tilvækst på næsten 3.000 genstande gennem de 33 år

Prinsgemalen har fungeret som bestyrelsesformand for De Danske Kongers Kronologiske Samling. Hendes Majestæt Dronningen og Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen var til stede ved koncerten og udstillingsåbningen den 16. juni. De to særudstillinger på Amalienborg *Tiara. Smykkets Dronning - Dronningens Smykke* samt *Kronet Sølv. Hoffjuvelér Michelsen 200 År* appellerede til et stort publikum, og tilsammen må den omfattende udstillingsaktivitet tilskrives æren for, at det samlede besøgstal for de to museumsafdelinger i 2009 steg med 9% i forhold til 2008, som også var et godt år. Det må med tilfredshed konstateres, at den store formidlingsindsats har ført til det ønskede resultat.

Endnu et stort formidlingsinitiativ - denne gang uden for museets egne rammer - har stillet store krav til samlingens medarbejdere. Den gennem flere år planlagte udstilling *Med Fortuna übers Meer* udarbejdet sammen med Staatliche Kunstsammlung Dresden blev i slutningen af august åbnet i Grünes Gewölbe i Dresden, i overværelse af Hendes Majestæt Dronningen og Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Benedikte. Denne udstilling vil i vinteren/ foråret 2010 blive vist på Rosenborg under titlen *Tro - Styrke - Kærlighed. Danmark - Sachsen 1548 - 1709*.

Samlingens bevaringsafdeling har løst omfattende konserverings- og istandsættelsesarbejder i forbindelse med den store udstillings- og udlånsaktivitet og har sideløbende arbejdet med de tre udvalgte genstande kategoriserede som "genstande af enestående national betydning". Endvidere er der udført rekvirerede arbejder for Hoffet og for Slots- og Ejendomsstyrelsen i forbindelse med istandsættelsen af Kronprinsparrets fremtidige bolig i Frederik 8.s Palæ på Amalienborg.

Museets medarbejdere har på bedste vis mødt de store udfordringer, som 2009 bød på. Samlingens ledelse påskønner i høj grad denne indsats. Samtidig bringes en hjertelig tak for den store velvilje og tillid, som museet har mødt i vide kredse. Endelig rettes der en ærbødig tak til den Kongelige Familie for den yderst værdifulde støtte, museet også i det forgange år har modtaget i form af gaver og udlån til særudstillinger, samt den varme interesse for museets virke, som er kommet til udtryk ved bl.a. talrige besøg i samlingerne på Amalienborg og Rosenborg.

Rosenborg, juli 2010

Niels Eilschou Holm
Direktør

Niels-Knud Liebgott
Museumsdirektør

ROSENBORG

Til Deres Kongelige Højheder Prins Joachims og Prinsesse Marias førstfødte søns dåb den 26. juli 2009 i Møgeltonder kirke var udlånt den kongelige døbefont og det kongelige dåbssæt.

I august 2008 modtog Samlingen en henvendelse fra Københavns Universitets Naturvidenskabelige Fakultet om et udstillingssamarbejde. Fakultetet har en samling af astronomiske ure fra 1700- og 1800-tallet, som de gerne ville udstille, men ikke havde mulighed for. Samlingen besluttede at indgå i et samarbejde, hvori også indgik Statens Museum for Kunst, og åbnede den 16. januar udstillingen "Hvor er jeg? - fra solur til GPS" med deltagelse af Hans Kongelige Højhed Kronprinsen. 2009 var af FN udpeget som astronomisk år, og åbningen af Rosenborgs udstilling markerede dermed samtidigt starten på det astronomiske år i Danmark.

Udstillingen var opsat i Kommandantboligen, og behandlede menneskets søgen efter viden om egen placering i verdensbilledet fra renæssancen til vore dage. I middelalderen troede man, at Jorden var verdens centrum, omkranset af solen og de øvrige planeter, og yderst stjernerne på en kugleskal. Med opfindelsen af bedre observationsmetoder, og ved systematisk indsamling af observationer, måtte man i 1500-tallet revidere denne opfattelse. Det var frem for alt den danske astronom Tycho Brahe og hans elev Johannes Kepler, der fremlagde det endelige bevis for, at Solen var centrum, og Jorden kredsede om den.

En af forudsætningerne for mere præcise observationer var en mere præcis tidsmåling. Stor indsats blev derfor ydet for at få ure til at gå jævnt og præcist. Med pendulets opfindelse omkring 1650 skete der et gennembrud.

For den almindelige befolkning var det vigtigere at have styr på årets gang. Der blev derfor trykt kalendere i mange versioner, som alle sloges med det problem, at vores tidsmåling er en kombination af en sol- og en månekalender. Desuden kæmpede man med en kalender indført 44 f.Kr. (den Julianske), som var kommet mere og mere ud af trit med årets gang. Først i 1700 overgik man i Danmark til den Gregorianske kalender, og 11 dage blev

slettet af kalenderen det år.

Et andet tema i udstillingen var kunstnernes behandling af tidens uafvendelige gang. Dødens og den menneskelige forgængeligheds vished var inspiration for mange kunstneres værker - og vi fik her mulighed for at vise et antal sjældne værker fra 1500- og 1600-tallet, både stik og malerier.

Også et centralt tema i udstillingen var udviklingen af tidsmålere, fra solure, over kostbare urværker til vore dages digitalure. En del af dette tema var Universitetets samling af "astronomiske" ure fra 1700- og 1800-tallet. Urene havde

Tidsmålerens historie i udstillingen "Hvor er jeg - Fra Solur til gps"

været anvendt til nøjagtige tidsbestemmelser i forbindelse med astronomiske observationer på observationerne på Rundetårn og Østervold. Et af urene havde endda været det ur, som angav dansk normaltid fra slutningen af 1700-tallet til op i 1900-tallet, og som sendte tidssignalet til bl.a. kuglen på Nikolaj kirke og Toldbodens vagt. Endelig afrundedes udstillingen med et afsnit om hvor dansk astronomi er på vej hen. To aktuelle projekter er Danmarks deltagelse i de store observatorier i bjergene i Chile samt i Huygens-satellitten, der i 2005 foretog landing på Saturns måne Titan. Ved udstillingen havde man valgt en skriftlig formidling

på to niveauer, dels en ganske kortfattet etikette ved den udstillede genstand - og dels ved, at der ved hver af de større genstande var monteret en lomme med et lamineret A4-ark, hvor der fortæltes mere vidtgående om genstandens historie og virkemåde. Udstillingen var mere naturvidenskabelig end Samlingens udstillinger normalt og også en af de mest videnstunge.

Udstillingen bestod af egne genstande, samt indlån fra Statens Museum for Kunst, Nationalmuseet (Middelalder og renaissance), Københavns Universitet, Kroppedal Museum samt Steno Museet (Danmarks Videnskabshistoriske Museum).

Udstillingen var udarbejdet af museumsinspektørerne Axel Harms og Peter Kristiansen i samarbejde med grafiker Helle Rindom fra Exponent Stougaard A/S. Udstillingen var tilgængelig for publikum i perioden 17. januar til 13. april 2009 og besøgte af 5.629 gæster.

2009 var også året for Hans Kongelige Højhed Prinsgemalens 75-års fødselsdag - den 11. juni. Prinsgemalen har siden 1976, fra Arveprins Knuds død, været formand for Samlingens bestyrelse. Man fejrede derfor Prinsgemalen med en udstilling, der viste et udvalg af de tilkomne genstande gennem de 33 år.

Udstillingens navn blev "Rosenborg vokser". I Prinsgemalens formandsperiode er der til samlingerne på Rosenborg og Amalienborg tilkommet ca. 3000 genstande - og de er tilkommet på mange forskellige måder. Nogle ved køb, oftest finansieret ved donationer fra velvillige fonde, de fleste som gaver, og enkelte som fund, enten i huset, eller gemt i andre genstande.

Udstillingen var opbygget over en række temaer: Skatkammer-genstande; bl.a. dele af Christian 4.s russiske bordsølv og grevinde Danners smykker, begge indkøbt for fondsmidler.

Samlede anskaffelser som Hedevids brudeudstyr fra Ovesholm i Skåne. Hedevig var datter af Christian 4. og Kirsten Munk, og blev 1642 gift med adelsmanden Ebbe Ulfeldt.

Fund i huset: Rosenborg Slot er en historisk bygning, og der bliver af og til gjort arkæologiske fund; strukfragmenter, ovnkakkelstykker, rester af smykkesten m.m.

Slottets og museets historie: tegninger og fotos der viser slottet og dets interiører. Og ikke mindst masser af genstande fra den kongelige familie; små og store, væsentlige og mindre væsentlige, men alle fortæller om en funktion, en glæde, en aktivitet eller en pligt i den kongelige husholdning - om det så er en buste af Christian 9. eller Dronning Alexandrines cykel. At forsøge at kategorisere dem efter type ville være et enormt arbejde - derfor blev genstandene sammenstillet på en helt ny måde - sjældent set på noget dansk museum - nemlig alfabetisk. I alt ca. 400 genstande var med på udstillingen.

Udstillingen var udarbejdet af konservator Katia Johansen i samarbejde med Marianne Hvass Petersen. Katia Johansen havde også skrevet katalog til udstillingen og lavet plakat. Udstillingen stod 16. juni - 18. oktober og blev besøgt af 9.171 gæster.

Årets største satsning blev dog realiseringen af det mangeårige samarbejde om en stor særudstilling sammen med Grünes Gewölbe og Staatliche Kunstsammlungen Dresden. Udstillingen åbnede den 21. august i Dresden under tilstedeværelse af Regentparret, H.K.H. Prinsesse Benedikte, Den tyske Forbundspræsident og den sachsiske

Ministerpræsident. Udstillingens navn var "Mit Fortuna übers Meer" og berettede om 150 års dynastiske forbindelser mellem Sachsen og Danmark - fra Annas bryllup i 1548 med kurfyrst August til Frederik 4.s besøg i Dresden i 1709. Udstillingen rummede ca. 240 genstande, hvoraf en trediedel kom fra Rosenborg - et af de rigeste udlån nogensinde. Udstillingens sidste dag i Dresden var den 3. januar 2010, hvorefter genstandene blev pakket ned og for de flestes vedkommende overført til Rosenborg Slot. Hele konservatorstaben var involveret i klargøring, ned- og hjemtransport samt pakning.

Fredagen før efterårsferien deltog Rosenborg igen i den københavnske Kulturnat, efter at have være lukket i 2008 på grund af restaurering. Temaet var det samme gennemprøvede som tidligere; at gå på opdagelse med sin lommelygte i det mørkelagte slot. 1946 gæster lagde vejen forbi.

Fra udstillingen "Rosenborg Vokser".

AMALIENBORG

I 2009 viste museet på Amalienborg hele fire særudstillinger. I årets første dage ihukom museet, at julen ikke må bæres ud før efter Hellig Tre Konger. Udstillingen "Kongelig jul" om Kongehusets jule- og nytårstraditioner lukkede således først den 11. januar. Den var ledsaget af et hæfte, der stadig går som "nybagt julekage" i museumsbutikken. Udstillingen, der er nærmere omtalt i Årsberetningen for 2008, blev vist 22. november 2008 - 11. januar 2009 og blev besøgt af 3.414 gæster.

Derefter blev det såkaldte Godsejerplateau genstand for en særudstilling.

Godsejerplateauet er en imponerende, fem-delt bordekoration, fremstillet i ca. 200 kg sølv og var en guldbryllupsgave fra danske storgodsejere til Christian 9. og Dronning Louise den 26. maj 1892. Arnold Krog, direktøren for Den Kgl. Porcelainsfabrik, formgav plateauet, som er tematiseret omkring myten om Kong Skjold. Sølvarbejdet er fornemt udført hos hofjuvelér A. Michelsen. Christian 10. og Dronning Alexandrine anvendte plateauet ved festlige lejligheder livet igennem, og var her udstillet sammen med et service fra Bing & Grøndahl, der var en bryllupsgave til parret i 1898.

Kong Skjold var, ifølge sagnet, søn af guden Odin og jættekvinden Rind fra den nordiske mytologi. Da Sjælland efter en barnløs konges død stod uden overhoved, bad folket til Odin om at sende en beskytter, og en dag kom et skib uden styrmand og årer til syne. Da det nåede land, fandt man, foruden kostbare skatte, en lille dreng, der lå på et skjold og havde et kornneg under hovedet som pude. Folket besluttede, at han måtte være sendt af guderne og gjorde ham til deres nye konge. Det fortælles bl.a. om kong Skjold, at han var meget stærk, modig og som 15-årig bandt han en bjørn med sit bælte under en jagt. Det siges endvidere om ham, at han var både klog og retfærdig, gjorde lovene bedre og satte trællene fri. Efter sin død blev kongen igen lagt i et skib, som blev sendt afsted ud på havet og ind i gudernes rige. Symbolikken i gaven kunne henvise til, at med Christian 9. og Dronning Louise kom en ny gren af den danske kongefamilie på tronen til gavn for landet. Udstillingen vises i perioden 13. januar til 8. marts

Kongeligt sølv havde en fremtrædende plads i museets ustillingsprogram.

2009 og blev set af 2.486 gæster. Herefter slog museet dørene op for udstillingen "Tiara. Smykkets Dronning - Dronningers Smykke." Tiaraen, også kendt som diadem, er smykket over alle smykker.

Hovedprydelser med stor symbolværdi kendes tilbage til oldtiden, og fascinationskraften er stadig lige stærk. I dag kendes tiaraen især i form af skønne kostbarheder, der kræver det ypperste af guldsmedekunstens udøvere med brug af ædle materialer. Når det kreative håndværk er fuldført, pryder tiaraen elegante frisurer. Den er i både bogstavelig og symbolsk forstand kronen på værket ved helt særlige lejligheder. Tidligere blev tiaraer kun båret af kongelige og adelige ved royale fester samt andre officielle begivenheder. I dag kan smykket bæres af alle, men har stadig en afgørende betydning, når der indbydes til kongelig galla. Udstillingen, der blev til i samarbejde med guldsmed Bodil Binner og smykespecialist Nina Hald, viste historiske smykker i den danske kongefamilies eje og nye guldsmedearbejder. Til udstillingen blev udgivet et katalog med artikel af Nina Hald, der giver indblik i tiaraens historie og er rigt illustreret med bl.a. fotos af både de kongelige smykker og de øvrige tiaraer på udstillingen. Udstillingen, der åbnedes med deltagelse af Hendes Majestæt Dronningen, blev vist fra 14. marts til 2. august 2009 og blev besøgt af 38.767 gæster.

Grundlæggeren af et af de vigtigste juvelér-dynastier i Danmark, Anton Michelsen, ville i 2009 være fyldt 200 år, hvilket blev fejret med særudstillingen "Kronet sølv. Hofjuvelér Anton Michelsen 200 år". Det var firmaet A. Michelsen, et af de mest kendte navne i dansk guld- og sølvsmedekunst, der i 1940 stod bag margueritte-smykket i anledning af den daværende Prinsesse Margrethes fødsel. I fire generationer har firmaet fremstillet arbejder af den højeste kvalitet. Sølv fra A. Michelsen, nu en del af Georg Jensen, er forbundet med særlig prestige, ikke mindst på grund af firmaets nære tilknytning til det danske kongehus. Med sølv fra museets samling, Det Kongelige Sølvkammer, private ejere, og ikke mindst fra kongehusets private samlinger, blev udstillingen en Aladdins hule med mere end 400 udstillede stykker. Såvel udstillingen, som det tilhørende hæfte, blev til i samarbejde med sølveksperterne Malene Dybbøl, Sabrina Ulrich Vinter og Michael von Essen samt konservator Berit Møller. Udstillingen kunne ses i perioden fra den 15. august 2009 til 3. januar 2010, og blev besøgt af 21.813 gæster.

Udover egne særudstillinger var museet med billetsalg og opsyn medvirkende til praktisk gennemførelse af udstillingen "Kongernes Kort", der vist på bel-etagen i Christian 8.s Palæ. Udstillingen med sjældne, hånd tegnede landkort fra Hendes Majestæt Dronningens Håndbibliotek var arrangeret af håndbibliotekar Christian Gottlieb i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek. Anledningen var en international konference om kartografiens historie afholdt i København i juli. Udstillingen var offentligt tilgængelig på udvalgte dage fra 14. juli til 18. oktober 2009.

Den permanente udstilling er populær i skattejagter og sporlege i de ferier, der tiltrækker mange børnefamilier. Vinterferien bød på jagt i eventyrdigteren H.C. Andersens historieskat, hvor man bl.a. kunne opdage, at den berømte ært stadig findes. Sommerferien bød på miniudstilling med tilhørende sporleg om prinsesser og gardere, og i den forbindelse var der premiere på museets nye "præmietegninger" (se omtale under "Erhvervelser"). Børnene og de medbragte voksne gik i efterårsferien på maleriskattejagt for at aflure, i hvilke billeder sporlegens detaljer gemte sig.

Museet var for første gang med i den årlige Kulturnat i

Margeurittens "far", Anton Michelsen var emnet for udstillingen "Kronet Sølv"

København i oktober. Der var meget stor interesse for denne aftenåbning, hvor museet blev et tilløbsstykke med 2.338 gæster. Til aftenen var udvalgte genstande i den permanente udstilling fremhævet og forklaret, ligesom det var overraskelser undervejs i form af levende musik, spillet bl.a. på Frederik 9.s til anledningen nystemte flygel. De gode erfaringer med en aften for fulde huse og en helt særlig stemning tilsiger, at der også fremover må sættes kryds i kalenderen for besøg på Amalienborg i aftenlysets forunderlige skær.

Den planlagte åbning af Frederik 8.s Palæ på Amalienborg har givet anledning til samarbejds- og koordineringsmøder med medarbejdere fra Hoffet og fra Slots- og Ejendomsstyrelsen. Palæet er gennem de senere år blevet gennemgribende restaureret til brug for Kronprinsparret og skal tjene både som officiel residens og privat bolig i København. Inden overdragelsen til de kommende beboere vil palæet blive åbnet for offentligheden i en begrænset periode i 2010, og der er forventeligt sammenfald med gæster, der også vil besøge museet ved samme lejlighed.

Udstillingen med kongelige tiaraer og moderne fortolkninger af dette særlige smykke, var en stor succes. Den blev set af næsten 40.000 gæster.

BEVARING

Møbler

Konservering fortsat af Lehmanns skab med spilleværk for ENB-midler (Genstande af Enestående National Betydning). I samarbejde med Musikhistorisk Musum/Nationalmuseet er udviklet et system til afkodning af musikvalser.

Malerier

Konservering af nyligt indkøbt portræt af Dronning Sophie Amalie med en papegøje. Klargøring af portrætter af prinsesserne Wilhelmine Ernestine og Anna Sophie til udstilling i Dresden.

Tekstiler

Caroline Dannemands kjole er blevet analyseret og opmålt med henblik på konservering og udstilling. Opstilling af Dronning Ingrid's kjoler med tilbehør på Amalienborg.

Frederik 8.s uniform har været udstillet på Frederiksborg Slot, og Lucia-dragter på Amalienborg. Der er blevet fotograferet dragter til udstillinger og udlån. Der er udlånt giner til dragtudstilling på Christiansborg.

Kuriosa

Klargøring af genstande til udstillingen på Rosenborg "Hvor er jeg ? fra Solur til GPS". Derefter jævnligt optræk af de mange ure på udstillingen. Klargøring af genstande til udstillingen "Rosenborg vokser". Klargøring af genstande til udstilling i Dresden. Pudsning af sølv til udstillingen "Kongeligt Sølv" på Amalienborg.

Bevaringsafdelingen var stærkt engageret i tilblivelsen af udstillingen "Rosenborg Vokser"

Udstillingsarbejde

Flere konservatorer har været involveret i klargøring, transport og ud- og nedpakning af genstande til udstilling på Versailles ved Paris. Hele konservatorstaben var involveret i arbejdet med den store udstilling i Dresden, som åbnede den 21. august.

Interiører

Der er udført tilstandsrapport samt overslag på restaurering af loftsmalerierne og de malede døre i værelse 5 på Rosenborg (Marmorværelset).

Magasiner

Diverse magasinarbejder i magasin i Brede.

Eksterne opgaver

Der har været udført opgaver for Det Kongelige Hof. For Slots- og Ejendomsstyrelsen er blevet konserveret tre ovale spejlrammer til Frederik 8.s Palæ samt et spejl til Fredensborg Slot. Komsulentarbejde med farvesætningen af Frederik 8.s Palæ. Seks flamske gobeliner fra Havesalen i Frederik 8.s Palæ er blevet nedtaget, vasket, forsynet med ophæng, og atter ophængt. Fem glas er blevet limet for Hoffet.

... og i konstruktionen af "Hvor er jeg - Fra Solur til GPS"

BESØGSTAL

Samlingerne blev i 2009 besøgt af 283.484 gæster, fordelt med 215.580 på Rosenborg og 67.904 på Amalienborg.

Besøget er 24.579 eller næsten 9 % bedre end i 2008, hvilket dækker over en svag fremgang på Rosenborg på 4.362 og en stor fremgang på Amalienborg med 20.217. Det er glædeligt at se, at den finansielle krise tilsyneladende ikke er gået ud over besøgstallet. Fremgangen på Amalienborg skyldes også flere velbesøgte særudstillinger.

På Rosenborg fordelte de besøgende sig med: 162.001 voksne, 11.681 studerende, 29.649 børn og unge samt 12.249 skoleelever. De tilsvarende tal for Amalienborg er 56.029 voksne, 3.697 studerende, 6.690 børn og unge, samt 1.488 skoleelever.

Besøgende med Copenhagen Card udgjorde på Rosenborg og Amalienborg hhv. 8,3% og 16,0% af det samlede antal gæster. For Rosenborg er det en stigning på 2,0 %, mens det på Amalienborg er et fald på 0,9 %. Dækningsbidraget, som mærkeligt nok er forskelligt for de to afdelinger, udgør

for Rosenborg kun 58,5 % for 1.-3. kvartal, mens det for Amalienborg er 72,1 %. Bidraget for Rosenborg er ikke acceptabelt, og Samlingen følger nøje udviklingen.

OMVISNINGER

Samlingen har et fast korps af tilknyttede omvisere, der kan bestilles ved henvendelse til kontoret. I 2009 gennemførtes på Rosenborg i alt 316 betalte omvisninger, heraf var de 80 for skoleklasser. På Amalienborgmuseet gennemførtes i 2009 40 betalte omvisninger. Dertil kom som vanligt en lang række særomvisninger og introduktioner for bl.a. kongehusets medarbejdere, kollegaer fra andre museer i ind- og udland samt repræsentanter for både danske og udenlandsk presse.

I forbindelse med officielle besøg er en fremvisning af Rosenborg ofte indlagt i programmet. Ved sådanne lejligheder bliver gæsterne vist rundt af Samlingens direktør eller inspektører. I år har Samlingen bl.a. haft besøg af Vietnams Premierministerfrue.

Hver gang nye hold af Livgardens soldater skal begynde vagttjeneste på Rosenborg får de en orienterende omvisning. Dette er i det forløbne år blevet varetaget af Peter Kristiansen og Preben Mellbye Hansen med assistance fra Samlingens øvrige omviserkorps.

Vietnams
præsidentfrue
Trần Thị Kim Chi
på omvisning i
riddersalen.

Grækenlands
præsidentfrue
Maria Clore Papoulia
beundrer kronerne i
skatkammeret.

MUSEUMSBUTIKKERNE

Det var med bekymring, at butikkerne tog hul på året 2009 i bevidstheden om den indtrufne finanskrisen. Det skulle imidlertid vise sig, at de bange forudnelser ikke blev til virkelighed, men at året sluttede med et mersalg på ca. 8% i forhold til det forudgående år.

Bøger relateret til Samlingerne og særudstillingerne er til stadighed vigtige basisvarer for museumsbutikkerne og ligger i forlængelse af den faglige formidling, som er funderet i de to afdelingers virkeområder. Mange trofaste kunder ved da også, at nye publikationer om Danmark og Kongehusets historie altid er at finde i butikkerne på Amalienborg og Rosenborg.

Samarbejdet mellem slottene Sønderborg, Koldinghus, Nyborg, Frederiksborg, Kronborg og Christiansborg har igen i 2009 været aktivt omkring butikkerne. Det er et givende forum for erfaringsudveksling og idéudvikling med hensyn til nye produkter, der relaterer sig til Danmarkshistorien og slotsmuseernes virkeområder. Nogle varer produceres i fællesskab, mens andre relaterer sig til et enkelt museums samling og kan forhandles af de øvrige samarbejdspartnere.

På Amalienborg har man fået fremstillet forskellige souvenirs med kroner på - det drejer sig om pilleæsker, strikkepinde og en køleskabsmagnet. På Rosenborg lod man sig inspirere af årets første særudstilling om verdensbillede og tidsmåling til at få fremstillet et armbåndsur med Ole Rømers planetskive som urskive. Det er blevet et smukt ur, som kan bæres af både mænd og kvinder. Mange har på Rosenborg beundret det engelske automatur, det såkaldte "vandfaldsur". Især detaljen med teaterscenen med de bevægelige figurer. Dette motiv er nu overført til et dobbeltkort, som mange, ikke mindst børn, glæder sig over. Som et modstykke til det blå slips med Christian 4.s monogram i guld, er der fremstillet et silkeslips, som illuderer det røde og gule skærf, som Frederik 2. bærer på Kniepers portræt på Frederiksborg Slot. Fra Slottets magasiner er fremdraget et antal af J.J. Bruuns fine gouacher, der nu er afbildet på glasbakker og sælges i flere af slotsbutikkerne.

Det totale salg for de to butikker udgør tilsammen knap 2,9 mio kr., hvilket giver en omsætning på 12,07 kr/ gæst på Amalienborg og 9,62 kr/ gæst på Rosenborg.

ØKONOMI OG ARBEJDSPLANER

Mål og resultater

De Danske Kongers Kronologiske Samling er en selvejende institution. Museets driftsøkonomi er baseret på et tilskud fra Kulturministeriet i henhold til museumslovens § 16 samt egenindtægter fremkommet ved entréoprævning, butiks- og fotosalg, forpagtningsafgift fra museets restaurant "Traktørstedet" samt i mindre omfang salg af tjenesteydelser, f.eks. rekvireret konservering og rådgivning. Bevarings-, udstillings-, forsknings- og publikationsprojekter, der ligger uden for den basale virksomhed, er i reglen afhængig af offentlige særbevillinger eller tilskud fra private fonde. Det ordinære statstilskud, der udbetales af Kulturarvsstyrelsen, udgjorde i 2009 kr. 7.860.406. Hertil kommer kr. 1.056.677 udbetalt som kompensation for gratis adgang for børn og unge.

I et "almindeligt" år svarer det ordinære, statslige tilskud til ca. 30% af det samlede driftsbudget. Sat i relation til enkelte budgetposter dækker statstilskuddet f.eks. knapt nok udgifterne til opsynspersonalet ved Amalienborg- og Rosenborgudstillingerne. Da den statslige løn- og prisregulering alene omfatter statstilskuddet, betyder det, at museet selv skal skaffe midler til 2/3 af disse årlige udgiftsstigninger. Det er derfor nødvendigt, at museet arbejder hen mod en årlig vækst på ca. 5%, hvis aktivitetsniveauet skal holdes. Set i lyset af den generelle samfundsøkonomi med stort set nulvækst i disse år er det temmelig store krav at stille til en kulturinstitution. Når det i de senere år er lykkedes at opretholde og endda forøge aktivitetsniveauet, skyldes det især to forhold: En regelmæssig regulering af entrépriserne i opadgående retning og en fortsat vækst i besøgstallet. Sidstnævnte forudsætter imidlertid fokus på synlighed og på skabelsen af publikumsrettede aktiviteter i form af særudstillinger, publikationer m.v. – i sig selv udgiftskrævende dispositioner.

2009

Museets indtjeningsmuligheder er endvidere afhængige af en række ydre faktorer, f.eks. politiske initiativer og

udviklingen i den indenlandske såvel som internationale turisme. Der har i 2009 været foretaget interviews med alle Rosenborgs gæster én uge hver måned, og det har herved kunnet konstateres, at udenlandske besøgende i sommermånederne udgør omkring 2/3 af alle besøgende, medens andelen af danske og udenlandske gæster i vintermånederne er nogenlunde lige stor. Heri er ikke medregnet skoleklasser. Som det ses, er samlingen altså i høj grad afhængig af den internationale turisme, som i henhold til alle tilgængelige udsagn synes at være i tilbagegang i hovedstadsområdet. Når museets besøgstal alligevel er stigende, må det skyldes, at en stadig større andel af turisterne finder vej til Rosenborg og Amalienborg. Dette er i sig selv meget tilfredsstillende.

Museets ledelse har overordnet set valgt at anlægge en forholdsvis konservativ budgetteringslinje, hvor statstilskuddet og et forventet årligt besøgstal på 250.000 gæster i de to museumsafdelinger på Amalienborg og Rosenborg ligger til grund for økonomien. Museets samlede besøgstal beløb sig i 2009 til 283.484 gæster, hvilket er en stigning på næsten 25.000 gæster eller næsten 9% i forhold til 2008. Det må altså konstateres, at den internationale krise endnu ikke har sat sig spor i besøgstallet. På Rosenborg er stigningen beskeden, medens Amalienborg kunne notere sig en stigning på

næsten 40%. Sidstnævnte skyldes ikke mindst afholdelsen af de to planlagte særudstillinger "Tiara. Smykkets Dronning - Dronningens Smykke" samt "Kronet sølv. Hoffuvelér Michelsen 200 år", som begge var meget velbesøgte. De to udstillinger, der rummede udlån fra såvel Kongehuset som private, tiltrak sig stor interesse i både presse og blandt offentligheden. Begge udstillinger blev ledsaget af særskilt udarbejdede publikationer.

På Rosenborg afholdtes de to planlagte særudstillinger "Hvor er jeg? Fra Solur til GPS" samt "Rosenborg Vokser". Sidstnævnte udstilling omfattede et stort udvalg af samlingens erhvervelser i de sidste 33 år, hvor hans Kongelige Højhed Prinsgemalen har fungeret som formand for bestyrelsen for De Danske Kongers Kronologiske Samling. Udstillingen åbnede i tilknytning til HKH

Prinsgemalens 75 års fødselsdag, og i tilknytning til åbningen afholdtes en koncert ved det franske ensemble l'Yriade med ældre fransk og tysk musik. Udstillingen ledsagedes af et rigt illustreret katalog.

De nævnte særudstillinger har i høj grad trukket på konserveringsafdelingens personale. Her har der i øvrigt, sideløbende med forberedelserne og transporterne af den store særudstilling til Grünes Gewölbe i Dresden, været arbejdet på de to ENB-projekter (Genstande af enestående national betydning) Lehmanns musikskab og Wauters-tapeterne. En medarbejder har i vidt omfang fungeret som rådgiver for Slots- og Ejendomsstyrelsen i forbindelse med istandsættelse af Frederik 8.s Palæ – Kronprinsparrets kommende bolig på Amalienborg. Konserveringspersonalet har endvidere været involveret i årets omfattende

udlånsvirksomhed til museer i Danmark, Sverige, Frankrig, England, Tyskland, Italien og Japan. Den store Flora Danica-udstilling, som planmæssigt skulle have været vist 6-7 steder i Japan (jvfr. Årsberetning 2008), blev pga. den økonomiske situation i Japan kun vist ét sted, nemlig i Hamamatsu.

Udarbejdelsen af et restaureringsprojekt vedr. "Skrivestuen" på Rosenborg (vær. 2) er indtil videre blevet udsat pga. andre presserende opgaver.

På publikationssiden nævnes, udover udstillingskatalogerne, først og fremmest museumsinspektør Jørgen Heins storværk om Rosenborg skatkammer-samlinger. Værket har som ventet vakt stor opmærksomhed i Danmarks såvel som i udlandet. Desuden er der udkommet

to stærkt reviderede farvevejledninger på hhv. dansk/ engelsk og fransk/ italiensk, som det fremgår af litteraturlisten. Her vil man også finde henvisninger til medarbejdernes øvrige bidrag til udgivelser uden for huset.

På it-området er der fra Kulturarvsstyrelsen givet midler til projekt "Konge Connect" og en ny hjemmeside, der også omfatter Amalienborgmuseet, er i tilknytning hertil under udarbejdelse. Telefon- og it-forbindelserne har været underkastet en kritisk justering. Opsigelsen af samarbejdsaftalen

med Nationalmuseet vedr. regnskabsføringen har ført til implementering af et nyt regnskabssystem (C-5), som kan betjenes via museets egen nye server. Der har i tilknytning til overgangen til det ny regnskabssystem været afholdt diverse kurser for regnskabsmedarbejderne. De lovpligtige, periodiske APV'er (Arbejdspladsvurderinger) har været gennemført med efterfølgende iværksættelse af forskellige praktiske arbejder, og der er i SU-regi udarbejdet og vedtaget en "stress-politik". En donation fra Tryk-fonden har betydet, at der på Rosenborg og Amalienborg har kunnet installeres en hjertestarter, og der har været gennemført et første kursus for relevant personale i brugen af anlægget.

2010

Der er ikke principielt sket ændringer i bevillingsgrundlaget for samlingernes drift i finansåret 2010. Der vil dog ske den sædvanlige justering af entrépriserne fra 1. januar 2010. Det kan dog på nuværende tidspunkt konstateres, at samlingernes likviditet i første halvår af 2010 vil blive meget stram. Kulturarvsstyrelsen har – i øvrigt uden varsel – ændret på terminerne for udbetaling af statstilskuddet, og tidligere års store, indestående projektbevillinger har til dels "skygget" for det faktum, at der selv i "almindelige" års første halvdel vil herske en stor ubalance mellem indtægter og udgifter. I 2010 vil der efter afholdelsen af udgifterne til særudstillingen "*Tro-Styrke-Kærlighed. Danmark – Sachsen 1548-1709*" ikke henstå en særlig projektbevilling, der i en periode ville kunne fungere som en slags reservekapital, indtil højsæsonens indtægter igen skaber balance i budgettet. Det vil derfor være nødvendigt at oprette en kassekredit til dækning af lønudgifter m.v. i hvert fald gældende i årets første halvår, indtil sommerperioden atter bringer balance i økonomien. På sigt vil det være nødvendigt at oparbejde et driftsoverskud på ca. 3 mill. kr., der sammen med statstilskuddet kan klare økonomien i årets første 4-5 måneder. Et sådant driftsoverskud vil det næppe være muligt at oparbejde i 2010, men der arbejdes hen mod at have denne "opsparing" klar med udgangen af 2011.

Udstillingsprogrammet for 2010 vil først og fremmest omfatte visningen af Dresden-udstillingen, som på Rosenborg får titlen *"Tro-Styrke-Kærlighed. Danmark-Sachsen 1548-1709"*. Udstillingen forventes åbnet med deltagelse af H.M. Dronningen og Tysklands Bundespræsident den 16. februar. Udstillingsperioden løber til den 24. maj. Fra efterårsferien den 16. oktober vises i Rosenborg Riddersal en udstilling, der markerer 350-året for Enevældens indførelse i 1660. I Amalienborgmuseet vises i begyndelsen af 2010 særudstillingen *"Kongelige Inspirationer"*, der viser moderne strikkekunst inspireret af kongelige kjoler fra de to seneste generationer. I forbindelse med H.M. Dronningens 70-års fødselsdag planlægges en særudstilling, der tager udgangspunkt i de store begivenheder i Dronningens liv, og i efteråret 2010 vises en særudstilling til markering af 100-året for Dronning Ingrid's fødsel.

Såfremt en ansøgt bevilling til restaurering af "Marmorværelset" på Rosenborg imødekommes, vil det i løbet af sommeren 2010 være muligt at påbegynde arbejdet. Opgaven er beregnet til at strække sig over ca. 2 år.

Kulturnat på Rosenborg.

GAVER OG TILSKUD

Fonde:

Den Kongelige Formidlingsfond (Fransk billedvejledning, Rosenborg)	50.000
Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorcks Fond (Tiara-udstilling)	25.000
Højesteretssagfører Davids Legat for slægt og venner (Kronet Sølv)	16.900
Højesteretssagfører Davids Legat for Slægt og Venner (konservering)	40.000
OAK Foundation Denmark (Dresden-udstilling)	2.000.000
Augustinus Fonden (Dresden-udstilling)	1.500.000
ICOM (til Katia Johansen)	24.209
Københavns Guldsmedelaug (Tiara udstilling)	
Guld- og Sølvvarerfabrikantforeningen (Tiara udstilling)	

Statstilskud:

Ordinært statstilskud	7.860.406
Kompensation for fri entre for børn og unge	1.056.677

Ekstraordinære statstilskud:

Genstande af enestående national betydning (Lehmann-skabet)	201.866
Genstande af enestående national betydning (Gobeliner vær. 6)	379.581
Kunststyrelsen (Tiara-udstilling)	58.200
Kulturarvstyrelsen (Konge Connect - web-projekt)	500.000

REGNSKAB

Indtægter	R2009	B2009	R2008	R2007
Entreindtægter	12.402.739	11.795.000	12.032.274	10.128.610
Salg af varer	2.894.621	3.175.000	2.686.243	2.848.752
Statstilskud	10.056.730	8.819.000	9.156.015	16.932.376
Private tilskud og gaver	3.678.645	40.000	447.465	1.784.000
Øvrige driftsindtægter	1.061.055	955.000	997.020	1.346.170
Indtægter i alt	30.093.790	24.784.000	25.319.017	33.039.908
Udgifter				
Lønninger m.v.	19.502.064	17.682.000	20.204.945	18.310.653
Pensioner	213.097	218.000	207.762	201.095
Husleje	1.128.350	1.135.000	1.137.618	1.059.606
Varme, el, vand	645.608	739.000	551.490	753.504
Køb af tjenesteydelser	5.040.787	2.092.000	2.491.408	2.132.965
Køb af varer	3.178.515	1.646.000	2.579.240	2.589.794
Anskaffelser	256.677	230.000	623.985	1.406.151
Reparation og vedligeholdelse	433.385	300.000	1.184.398	1.438.342
Rejseudgifter	152.153	112.000	175.779	127.684
Repræsentation	116.874	35.000	85.189	23.799
Diverse omkostninger	1.475.930	595.000	475.937	355.958
Udgifter i alt	32.152.440	24.484.000	29.717.751	28.399.551
Difference indtægter/ udgifter	-2.058.650	0	-4.398.734	4.640.357

Jørgen Hein ved lanceringen af hans store værk
"The treasure Collection at Rosenborg Castle", der udkom i 2009.

PUBLIKATIONER

Jørgen Hein:

"The Treasure Collection at Rosenborg Castle". The Inventories of 1696 and 1718. Royal Heritage and Collecting in Denmark-Norway 1500-1900. Vol. I-III, Museum Tusculanum Press, København 2009.

Katalogtekster nr. 31 og 49 i Michael Snodin & Nigel Llewellyn (eds.): *Baroque 1620-1800, Style in the Age of Magnificence*. Victoria & Albert Museum, London 2009.

"Rosenborg. De Danske Kongers Kronologiske Samling", København 2009. Da/ eng og fransk/ italiensk udg.

"War-Booty and Cultural Identity. Puzzles in the contest for Scandinavian supremacy between Sweden, Denmark and Schleswig-Holstein-Gottorp", i: *War-Booty. A common European cultural heritage*. An international symposium at the Royal Armoury 19. - 31. maj 2008. Stockholm 2009, s. 59-63.

"Zwischen Sparepenge und Schloss Rosenborg. Sammeln von Schatzkunst am königlich dänischen Hof" og "Frederik IV", i Jutta Kappel & Claudia Brink (eds.): *Mit Fortuna übers Meer. Sachsen und Dänemark - Ehen und Allianzen im Spiegel der Kunst (1548-1709)*. Dresden 2009, s. 76-81 og 242-47, samt kat.nr. del I: 1, del II: 5, 18-20, 23-27, 35, 37, 43-46, del III: 1, 3-4, 10-13, 15-17, 19-24, 26-31, 33-34, del IV: 1, 2, 5, 6, 8-10, 14, 18-19, 21, 26-29, del V: 1, 3-6, 20-21, 23-24, 27-28, 30, 32, 36-38, 44-45.

Birgit Jenvold:

"Kronet sølv: Hofjuvelér Anton Michelsen 200 år" Udstillingskatalog Amalienborgmuseet, 2009. (Redaktion og forord).

"Tiara. Smykkets dronning - Dronningers smykke. Udstillingskatalog Amalienborgmuseet, 2009. (Redaktion og forord).

Katia Johansen:

"Rosenborg vokser", udstillingskatalog. Rosenborg 2009. "Assessing the risk of wet-cleaning metal threads", i: *Conserving Textiles: Studies in Honour of Agnes Timár-Balázs*. ICCROM, Roma 2009, s. 77-86.

"Magnificence des rois danois. Costumes de couronnement et habits de chevaliers" og "La mode française à la cour danoise de Frédéric III, 1648-70", samt katalogtekster, i:

Fastes de Cour et Ceremonies Royales. Versailles 2009. Exhibition review: "Bourgeois Pride and Princely Splendour. Costumes from the Sixteenth to Eighteenth Century", Abegg Foundation, Riggisberg, Schweiz (20. April - 2. November 2008), i *Textile History*, 40(1) May 2009, s. 121ff. "Perfumed textiles" i: *Textile Society of America Proceedings 2008: Textiles as Cultural Expressions*. Tre artikler "10 små punge", "Prinsessens papegøje" og "Håndtering af gamle tekstiler" til *Håndarbejdsbladet*.

Lisbeth Kragh:

"Kronet sølv: Hofjuvelér Anton Michelsen 200 år" Udstillingskatalog Amalienborgmuseet, 2009. (bidrag).

Peter Kristiansen:

Katalog tekster nr. 86, 87 og 88, i: *Cavalieri. Da Templari a Napoleone*. La Venaria Reale, Torino, 2009.

Niels-Knud Liebgott:

Indledning til "Rosenborg vokser", udstillingskatalog, Rosenborg 2009.

FORSKNINGSPROJEKTER

Jørgen Hein:

"Elfenben". Bestandskatalog over Rosenborgs samling af elfenben og narhvaltand.

Birgit Jenvold:

I forbindelse med særudstillingen på Amalienborg "Kronet sølv. Hofjuvelér Anton Michelsen 200 år" havde museet stor glæde af et samarbejde med sølvspecialisterne Malene Dybbøl, Sabrina Ulrich Vinther og Michael von Essen. Malerisamlingens rammer indgår i et forskningsprojekt under ledelse af tidligere chefkonservator ved Statens Museum for Kunst, Henrik Bjerre, der har aflagt flere studiebesøg.

Peter Kristiansen:

"Kongelige Våbenanetavler" og "Signetsamlingen på Rosenborg".

Hanz Nyström:

Implementering af energibesparelser ved benyttelse af højkvalitets LED belysning. I samarbejde med DONG Energy, Lumodan, OSRAM, Thermex og Teknologisk Institut.

Tom Feilberg:

Pragtskab udført 1757 af C.F. Lehmann med selvspillende fløjte- og trompetværker. I samarbejde med Musikhistorisk Museum / Nationalmuseet.

Rekonstruktion af det automatiske musikværk i C.F. Lehmanns skab fra 1757. I samarbejde med Musikhistorisk Museum / Nationalmuseet.

Katia Johansen:

Hofdragter i det 17. og 18. århundrede. I samarbejde med Network of European Royal Residences, for Centre de recherche du Château de Versailles.

FOREDRAG O.A. FORMIDLING

Jørgen Hein:

Foredrag om Frederik 3. i Roskilde Domkirke. Foredrag om fyrstelige ægteskaber Danmark-Sachsen for Selskabet for Dansk Kulturhistorie. Om Dansk møbelkunst for møbelkonservatorer, Amalienborg. Om historisk stof i dagspressen, i Selskabet for dansk Antikvitetshistorie. Om Skatkammersamlingen på Rosenborg på Folkeuniversitetet og på Bogforum, samt om Polychrom voksskulptur på Carlsberg Akademi. Omvisninger på Rosenborg for The Furniture History Society og The Silver Society. Omvisninger for historiestuderende fra Københavns Universitet (v. Sebastian Olden-Jørgensen) og kunsthistoriestuderende fra Lunds Universitet.

Birgit Jenvold:

Oplæg til medarbejdere fra den tyske tv-station ZDF's historiske redaktion i forbindelse med forberedelser til udsendelsesrække om Europas kronprinspar, udsendt i sommeren 2009. Introduktioner til særudstillinger for kongehusets medarbejdere, dels sammen med Niels-Knud Liebgott, dels med Michael von Essen. Indlæg om Genforeningen og kongehuset ved arrangement i anledning af museumsinspektør Inge Adriansens 40-års jubilæum på Museet på Sønderborg Slot. Samarbejde med H.M. Dronningens håndbibliotekar Christian Gottlieb og Folkeuniversitet omkring en forelæsningsrække med Amalienborg og Frederiksstaden som tema. Forelæsningerne ved holdt i Gallasalen i Frederik 8.s Palæ, og var fuldt booket på en time.

Katia Johansen:

Interview i P4 om særudstillingen "Rosenborg vokser". Omvisning i særudstillingen for Museumsmandsforeningen. Foredrag for Folkeuniversitetet om Dragtsamlingen. Foredrag for dragtforeningen Garde Robe i Stockholm.

Peter Kristiansen:

Foredrag i Jægersborg kirke om Hellige Tre Konger, foredrag i San Francisco, USA., om porcelæn på Rosenborg (specielt Flora Danica) inviteret af San Francisco Ceramic Circle, foredrag i Heraldisk Selskab, Rigsarkivet om den heraldiske strid mellem Tre Kroner og Tre Løver, foredrag på Københavns Hovedbibliotek om Rosenborg Slot. Omvisninger for personale fra Slottet i Oslo og fra Kristianstads Museum.

Berit Møller:

Foredrag på Fuglsø: Dogmer og dilemmaer, om de valg man foretager som malerikonservator.

STUDIEBESØG

Tilrettelagt af Jørgen Hein:

Dr. Florian Knothe, The Corning Museum of Glass, USA.

Tilrettelagt af Birgit Jenvold:

Den historiske redaktion og tv-hold fra ZDF, vedrørende Det Glücksborgske kongehus' historie, nutidens kronprinspar m.m.

Livsstilsmagasinet Scandinavian Style, Japan, besøg vedrørende temanummer om bl.a. historiske bygninger og kongelig historie i København.

Tilrettelagt af Katia Johansen:

Martine Peters, amerikansk dragthistoriestuderende.

Dr. Masako Yoshida, Japan, vedr. kinesiske silkestoffer.

Besøg af det norske kongeslots museale personale vedr. magasiner m.m.

Tilrettelagt af Peter Kristiansen:

Dr. Friedemann Hellwig, Hamburg: Sophie Hedvigs guitar af Joachim Tielke.

Konservator Elisabeth Spits; Nederlandse Scheepvaart Museum, Amsterdam: Jacob Jensen Nordmands skibsmodeller.

Lisbet Torp, Århus Universitet: Globber af florentisk marmor.

KURSER, KONGRESSER, MØDER

Niels-Knud Liebgott:

Chateau Gaillard i Bruxelles. Europa Nostra på Rhodos. Åbning af udstilling på Versailles. Åbning af udstilling i Dresden. Kurér til Torino.

Tom Feilberg:

Deltagelse i møde om bevaringsplaner, afholdt af ODM (Organisationen af Danske Museer). Deltagelse i kurser afholdt af KEP (Konservatorernes Efteruddannelsespulje). Studiekreds om træ med deltagere fra Hoffet og Nationalmuseet. Studiekreds om intarsia med deltagere fra Rosenborg, Nationalmuseet og Frederiksborgmuseet. Studietur til Dresden.

Axel Harms:

Møder i European Royal Residences - Wien og Hampton Court, England.

Jørgen Hein:

Kurér til London og München. Deltagelse i åbning af udstilling i Dresden.

Gunhild Hvass:

Kurér i forbindelse med Tiara-udstillingen og Sølv-udstillingen på Amalienborg. Studietur til Dresden.

Katia Johansen:

ICOM Advisory Council i Paris. ICOM Costume Committee's møde i Lyon. Deltog i tekstilvidenskabelig konference på Nordiska Museet i Stockholm.

Peter Kristiansen:

Københavns Bymuseum: seminar om stormen på København 10. feb. 1658, Nationalmuseet, København: seminar om middelalderlige altertavler og deres anvendelse. Deltog i MUSUND-seminar på Danmarks Design Center om "Kreativitet og Museer". Kursus i tysk (niv. 5+6), 54 timer, på Studieskolen. Deltog i den københavnske Kulturnats studiebesøg til kulturnatten i Dublin 25. sept. Kurér til Egeland, Jylland. Kurér til Schloss Charlottenburg, Berlin.

Berit Møller:

Cleaning of Paintings, new methods.

Samlingens personale har haft en kursusdag vedrørende sikring, som led i den løbende vedligeholdelse og opgradering af begge afdelingers sikringsniveau.

UDLÅN

I løbet af 2009 har der været udlånt genstande til nedenstående museer og udstillingssteder i ind- og udland:

Statens Museum for Kunst, København

til udstillingen "Rammens Kunst"

8.3.2008 - 15.3.2009

Nationalmuseum, Stockholm, Sverige

til udstillingen "Lura ögat. Fem seklers bländverk"

25.9.2008 - 11.1.2009

Kalundborg Museum, Kalundborg

til udstillingen "Rav til alle tider"

10.10.2008 - 31.10.2009

Château de Versailles, Paris

til udstillingen "Fastes de cour et cérémonies royales. Costumes de cour en Europe 1650-1800."

30.3.2009 - 28.6.2009

Victoria & Albert Museum, London

til udstillingen "Baroque 1620 - 1800: Style in the Age of Magnificence"

4.4.2009 - 19.7.2009

Grünes Gewölbe, Dresden

til udstillingen "Mit Fortuna übers Meer"

24.8.2009 - 4.1.2010

Palazzo Strozzi, Firenze

til udstillingen "Trompe-l'oeil. Arte e illusione dall'antichità al contemporaneo"

16.10.2009 - 24.1.2010

Hamamatsu Municipal Museum of Art, Japan

til udstillingen: "Danish Royal Tradition: Royal Copenhagen"

17.10.2009 - 23.11.2009

Schloss Charlottenburg, Berlin

til udstillingen "Cranach und die Kunst der Renaissance unter den Hohenzollern"

31.10.2009 - 24.1.2010

Københavns Bymuseum, København

til udstillingen "På cykel i København"

21.11.2009 - 1.8.2010

La Venaria Reale, Torino

til udstillingen "Knights. From Templars to Napoleon"

26.11.2009 - 2.5.2010

ERHVERVELSER

Rosenborg:

Fra Helle Lippert, Virum, har vi modtaget to oliemalerier visende interiører på slottet; værelse 3, dat. 1914 (Christian 4.s soveværelse) og værelse 6, efter 1911 (Christian 5.s røde Gemak).

Amalienborg:

Blandt årets indkomne genstande kan nævnes en lang række fotos og andre genstande, erhvervet som gaver fra bl.a. kongehuset, Cecily og Christian Castenskiold, Georg Jensen Antiques og private givere.

Fra Hofmarskallatet er modtaget diverse invitationer og programmer fra forskellige officielle arrangementer i kongehuset.

Med en donation fra Højesteretssagfører Davids legat for Slægt og Venner erhvervedes et antal skeer udførte til erindring om kongelige begivenheder samt juleskeen, designet af H.M. Dronningen, alle udførte hos Hofjuvelér A. Michelsen i årene 1898-1972.

Kunstnerdonation i børnehøjde:

Kunsteren Urban DK har to doneret to tegninger til museet. Siden sommerferien 2009 er de kopieret i hundredevis og blevet udleveret til børn, der har gennemført museets skattejagter. Tegningerne, der er beregnet til farvelægning, kan desuden til hver en tid hentes på museets hjemmeside og printes hjemme i A4-format.

De to tegninger af en prinsesse og en garder er skabt af den autodidakte danske maler med kunstnernavnet Urban DK (født 1970). Urban har tidligere udført udsmykningsopgaver for Danfoss Universe, Lundbeck og Microsoft, samt gennemført et kunstprojekt for Danske Kirkedage 2007 og skabt et installationskunstværk for Danske Bloddonorer. Blandt hans mange malerier i graffitistil har en række i de seneste år været udstillet på bl.a. Holbæk Museum, Museet på Koldinghus og seneste Det Danske Kulturinstitut i Bruxelles. Privat er Urban gift og far til tre.

Urban DK fortæller selv om sine to tegninger til Amalienborgmuseet:

Prinsesse Amalie:

Det arketypiske billede af en yndig, blid og blød prinsesse stemmer dårligt overens med piger af i dag. Men til trods for det forandrede kvindesyn er pigers fascination af prinsesser stadig intakt. Min prinsesse skulle derfor, ud over at være stedfæstet på Amalienborg, også være en moderne prinsesse - en pige af det nye årtusinde, men alligevel tro mod det traditionelle prinsessebillede. Så det moderne ligger i detaljerne - i håret, der ikke er helt sat op, i den medfølgende iPod, i snittet på kjolens top, der låner lidt fra aerobic-pigernes power-look og de små spejle, som er syet på kjolen - det er ikke tilfældigt, at spejlene netop er firkantede; den typiske form anvendt i smykker til mænd.

Jens og Hannibal:

Som en fuldstændig integreret del af Amalienborg finder vi i al slags vej, i alle døgnets timer og på alle årets dage, de unge værnepligtige i garderuniformer, stående tavse og tilsyneladende upåvirkelige ved deres skilderhuse på Amalienborg Slotsplads. Mange historier går om denne upåvirkelighed, der fascinerer og har inspireret til motivet med Jens og Hannibal. Billedet vil forhåbentlig også give børnene, der farvelægger tegningen, inspiration til at digte deres egen historie om, hvorfor nu denne elefant kommer her og forstyrrer Jens på sin vagt. Og naturligvis er det ikke tilfældigt, at det er en elefant, og at den netop skal hedde Hannibal. Men for børnene vil det nok mere handle om en ordentlig elefant end om elefant-ordener og historiske hærførere.

VEDTÆGTER

De Danske Kongers Kronologiske Samling er oprettet ved kgl. resolution af 14. juni 1854, givet af Frederik 7., og har følgende ordlyd:

Vi ville allernaadigst, at følgende paa Vort Slot Rosenborg værende Samlinger og Gjenstande, nemlig Kronings-insignierne med Kronjuvelerne og Diamanterne samt de øvrige Gjenstande, der opbevares i de saakaldte Regalieskabe, den egentlige chronologiske Samling, adskillige til Afbenyttelse ved høitidelige Lejligheder bestemte Apparater, saavelsom andre forskjellige Sager, saasom Flora-danica-Stellet, Glassamlingen mm. desl., samt det egentlige Slotsbyggningsinventarium herefter skulle udgjøre een Samling under navn af den chronologiske, at denne Samling betragtes som det Kongelige Huses uafhængelige Eiendom, arvelig fra Konge til Konge, og at den henlægges under Overbestyrelse af den af Vore Ministre, der har Foredraget i de Sager angaaende Vort Kongelige Huus, altsaa for Tiden Udenrigsministeren, samt Overhofmarskallen tilligemed den, som Vi ellers maatte finde for godt dertil at forordne.

Bestyrelsen udgøres af Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen og Kulturministeren.

Direktør:

Kabinetsssekretær, kammerherre Niels Eilschou Holm

Museumsdirektør:

Cand.art Niels-Knud Liebgott

Museets officielle navn:

De Danske Kongers Kronologiske Samling, Rosenborg og Amalienborg.

Rosenborg Slot: Øster Voldgade 4A
1350 København K.
Tlf. 33 15 32 86.

Amalienborg Slot: Christian VIII's Palæ
1257 København K.
Tlf. 33 12 21 86.

Museumskategori:
Kulturhistorisk Museum.

Museets formål og emnemæssige Indhold:
Med udgangspunkt i malerier, møbler og andre genstande, som har tilknytning til den danske kongefamilie, er samlingens formål at fremstille en del af Danmarkshistorien fra Christian 4.s regeringstid til nutid.

14. marts – 2. august 2009
Amalienborgmuseet præsenterer

TIARA

SMYKKETS DRONNING, DRONNINGERS SMYKKE
QUEEN OF JEWELS, JEWEL OF QUEENS

Diadem eller tiara – intet andet smykke udstråler i så høj grad magt, rang og rigdom. Tiaraen forbindes med det kongelige og traditionsbundne, men hvordan ser en moderne tiara ud? Udstillingen viser moderne værker af danske og udenlandske guldsmede, og kongelige hovedsmykker udlånt af Dronningen og medlemmer af den kongelige familie.

The tiara – no other form of jewellery so clearly suggests power, status and wealth. The tiara is mainly associated with royalty, tradition and ceremonies, but what does a modern tiara look like? The exhibition contains modern works by Danish and foreign goldsmiths, as well as royal tiaras lent by Her Majesty the Queen and other members of the Royal Family.

 Amalienborgmuseet
Christian VIII's Palæ
1257 København K.
Tlf. +45 3312 2186

ÅBNINGSTIDER:
14. marts – 30. april 11-16, mandag lukket
1. maj – 2. august alle dage 10-16

Læs mere på amalienborgmuseet.dk

REVISION

Revision:

Samlingens økonomiske revision ved afdelingschef Annie Nørskov og kontorchef Anne Aagaard har i 2009 revideret årsregnskabet for 2008. Revisor har påtegnet årsregnskabet og afgivet revisionsprotokollat.

Revisionen har omfattet: Kontrol af beholdningskonti, analyse af bogholderiets enkelte driftskonti, stikprøvevis bilagsrevision, revision af årsregnskab samt forvaltningsrevision.

Genstandsrevision:

Arkivar Steen Nottelmann fra Royal Copenhagen og fuldmægtig i Kulturministeriet Peter Navntoft afholdt revision den 18. nov., først på Rosenborg og senere på Amalienborgmuseets magasin i Brede. På Rosenborg ville man se et haiduk-sværd og de 19 forudgående numre. Alle forefandtes i magasin rum 31, med undtagelse af to ridepiske overflyttet til Amalienborgmuseet, samt en kårde og en hirschfænger, som er udstillet i skatkammeret. Flytning af de to sidstnævnte var ikke registreret i museets pladsregistrant. Dette blev rettet. Desuden gennemgik man 15 miniaturer og konstanterede, at alle var behørigt mærkede.

Derefter reviderede man museets magasiner i Brede. Magasinering af nye genstande varetages ad hoc af en medarbejder i konserveringsafdelingen. Man reviderede hylde nr. 73 for at gennemgå 20 genstande. Syv fotos kunne dog ikke findes på den angivne placering, dog blev et foto tilfældigt fundet i en anden kasse. Man fandt desuden unummererede genstande, heller ikke optaget i registreringssystemet. Det er samlingens håb, når økonomien tillader det, at omlægge til nyt genstandsdatabase-system, så at disse problemer vil kunne løses.

TILLIDSPOSTER

Niels-Knud Liebgott:

Udpeget til officiel rådgiver for det Litauiske Kulturministerium vedr. genopførelsen af det Storhertugelige Palads i Vilnius, Indvalgt i Europa Nostra Scientific Council. Forstander for Det Kongelige Selskab for Fædrelandets Historie. Vicepræsident for Det Kgl. Nordiske Oldskriftselskab, Bestyrelsesmedlem i: ICOMOS-Danmark, Den Kongelige Udstillingsfond, Europa Nostra Danmark, Dronning Margrethe II's Arkæologiske Fond samt Selskabet til udgivelse af danske Mindesmærker. I præsidiet for Museet for Religiøs Kunst, Medlem af Conseil Permanent for Borgforsker-kongressen Château Gaillard og af Tranquebar-komiteén. Medlem af Selskabet for Dansk Kulturhistorie. Medlem af Selskabet for Historie, Litteratur og Kunst. Medlem af præsidiet for International Club Copenhagen. Konsulent for Middelaldercenteret på Bornholm. Medlem af Det rådgivende udvalg og censor ved Turistføreruddannelsen ved RUC. Censor i faget Kunsthistorie ved Universiteterne i København og Århus. Inventarrevisor ved Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot. Områdekonsulent ved Danmarks Nationalleksikon i Middelalderarkæologi. Fagkonsulent for Gyldendals Leksikon.

Axel Harms:

Medlem af Formidlingsnetværkets styregruppe. Medlem af styregruppen for NODEM2010.

Jørgen Hein:

Medlem af repræsentantskabet for Ole Rømer Museet og Byhistorisk Samling og Arkiv, Sekretær i Selskabet for Dansk Kulturhistorie. Medlem af styregruppen for Kunstkammerprojektet.

Birgit Jenvold:

Medlem af ICOM: ICFA-International Committee for Museums and Collections of Fine Arts.

Katia Johansen: Præsident for ICOMs Costume Committee 2007-10.

Peter Kristiansen:

Kasserer i Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring. Medlem af redaktionen af "Bygningsarkæologiske Studier". Indvalgt i bestyrelsen for Kulturnatten i København. Medlem af styregruppen for MUSUND. Medlem af Redaktionsrådet for Heraldisk Tidsskrift.

Berit Møller:

Medlem af Vidensgruppen omkring restaureringen af Frederik 8.s Palæ, Amalienborg. Medlem af ICOM CC. Medlem af Områdeudvalget for Konservering. Statens Værksteder for Kunst og Håndværk (Akademirådets repræsentant). Censor på Det Kongelige Danske Kunstakademi, Konservatorskolen, Kunstlinien.

Hanz Nyström:

Bestyrelsesmedlem i Tværfagligt Netværk under DKM. Tovholder i TG Light (Target Light).

MEDLEMSKABER

CAB

Castles around the Baltic

DMCBRK

Danske Museums Center for Bevaring og Restaurering af Kunst

ERRN

European Royal Residence Network

FDSM

Foreningen af Danske Special Museer

Heraldisk Selskab

ICAA

International Council of Museums of Applied Arts

ICOM

International Council of Museums

IIC

The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works of Art

NKF

Nordisk Konservatorforbund

ODM

Organisationen af Danske Museer

Ordenshistorisk Selskab

SKM

Skandinavisk Museumsforbund

UKIC

United Kingdom Institute for Conservation

VDR

Verband der Restauratoren

PERSONALE

Direktør:

Kammerherre, dr.jur. Niels Eilschou Holm

Museumdirektør:

Niels-Knud Liebgott, cand.art., daglig leder

ROSENBORG

Museumsinspektører:

Jørgen Hein, cand.mag.

Peter Kristiansen, cand.arch.

Axel Harms, cand.mag.

Sekretariat:

Søren P. Simonsen, kontorfuldmægtig (fratrådt 7. jan. 2010)

Marianne Arnold, overassistent (deltid)

Kirsten T. Christiansen, overassistent

Mathilde Hansen, overassistent (tiltrådt 1. dec.)

Gitte Bruun Lassen, overassistent

Teknisk personale:

Erik H. Larsen, museumspedel

Mette Lohse, vagtmester

Ole Madsen, museumshåndværker

Kirsten Munck, museumsbutikschef

Opsynspersonale (deltid):

Knud Andersen, Kai Bang, Karin Blumensaadt, René Bobirk, Nette Børkdal, Horacio Cavilli, Annalise Christiansen, Kenneth Dürr, Jørgen Enge, Inge Lise Fürst, Nancy Garner, Dorte Glüsing, Erik Grenaa, Villy Grønborg, Elisabeth Hagland, Christina Hansen, Lars Hansen, Niels Hansen, Henrik Hougaard, Rune Jakobsen, Denis Jensen, Max Jensen, Erik Jeppesen, Rakul Johansen, Søren Johansen, Kirsten Kring, Allan Lauridsen, Irvin Leisner, Amalie Martinussen, Taeko Møller, Anni Nielsen, Marina Nielsen, Bo Nilsson, Sanne de Fine Raith, Jens Røgilds, Lea Stenfeldt, Hildegard Teller, Ninja Theuerkauf, Jesper Thomsen, Juhan Vabamäe, Lotte Aagesen.

Omvisere:

Nette Børkdal, Preben Mellbye-Hansen, Per Nielsen, Steffen L. Petersen, Sanne de Fine Raith, Lasse Rodewald, Karen Søby, Juhan Vabamäe, Jon R. Volquartz

Projektansat videnskabeligt personale:

Mette Lemvigh-Müller (bibliotek)

Skånejob:

Ole Thamdrup, cand.mag.

Traktørstedet Rosenberg

Forpagter pr. 1. jan. 2009: Rasmus Agerliin og Jean-François Kaplan

AMALIENBORG

Museumsinspektører:

Birgit Jenvold, mag.art.

Axel Harms, cand.mag.

Kontor:

Jacob V. Madsen, overassistent

Lisbeth Kragh Larsen, projektansat

Teknisk personale:

Esther Madsen, vagtmester

Rengøring:

Charlotte Antonsen

Thomas Christensen

Maria Grønkjær (barselsorlov)

Mette Katrine Hansen (fratrådt)

Maria Kirstine Malling (fratrådt)

Susanne Schlichter (barselsvikar)

Bettina Suddergaard

Pernille Palmelund Sørensen (tiltrådt 1. juli)

Bodil Aagerup (tiltrådt 1. marts - fratrådt)

Opsynspersonale (deltid):

Tyge Andersen, René Bobirk, Anne Brit Christensen,

Thomas Christensen, Trine Elmakies, Mette Katrine

Hansen, Steen Hougaard, Elise H.B. Jensen, Camilla Kagstrup, Maria Malling, Cirkeline Martinussen, Birgitte Bardtrum Momme, Anne Louise de Neergaard, Eva Nørgaard, Steffen L. Petersen, Vibeke Sass, Anne Ristock Stender, Bettina Suddergaard, Pernille Palmelund Sørensen, Vibeke Søndergaard, Betty Sørensen, Bodil Aagerup

Omvisere:

Mette Katrine Hansen, Esther Madsen, Birgitte Bardtrum Momme, Steffen Petersen

Projektansat videnskabeligt personale:

Lisbeth Krag, cand. mag.

Studentermedarbejder:

Ditte Thisgaard Jensen

BEVARINGSAFDELING

Hanz Nyström, ledende konservator

Annika Bertlin, konserveringstekniker (1.-15.3.)

Tom Feilberg, konserveringstekniker

Gunhild Hvass, konserveringstekniker

Katia Johansen, konservator

Berit Møller, konservator

Satsuki Nudeshima, konserveringstekniker (tiltrådt 1. 10.)

Marianne Hvass Petersen (projektansat 8 mdr.)

Majken Thorvildsen, konserveringstekniker (projektansat)

Mette Vejgaard Petersen (voluntør)

KOLOFON

Redaktion: Peter Kristiansen

Tilrettelæggelse: Axel Harms

Udgivet juli 2010

Oplag: 200

Tryk: Narayana Press

ISBN: 978-87-89542-87-4

